

ความผิดปกติของอวัยวะรับสัมผัส : การได้ยิน

ภาณุ อดกลิ่น

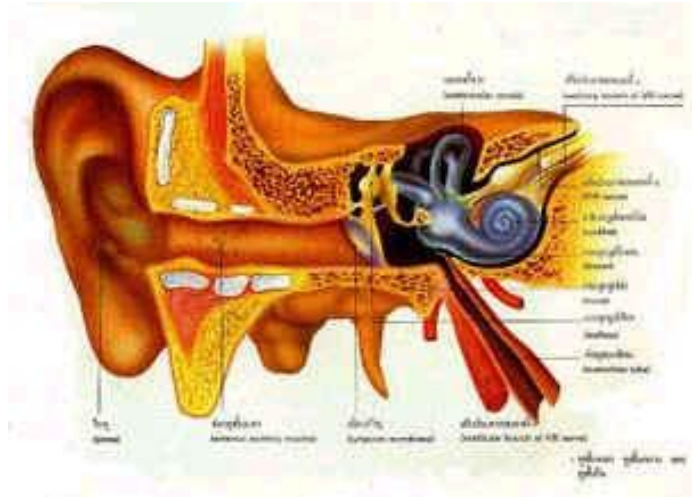
บทนำ

หูคนเรานั้นมีรูปร่าง และขนาดแตกต่างกันไป มีทั้งแบบรูปร่างสมส่วน แบบที่กางยื่นออกมาเหมือนหูด้วยกาแฟ สำหรับคุณผู้ฟังใบหูยังมีบทบาทพิเศษเพิ่มขึ้นไปอีก คือเป็นตำแหน่งสำหรับระดับเพชรพลอยเพื่อแสดงฐานะ ส่วนคุณผู้ชายที่เจาะหูเพื่อเป็น สัญลักษณ์แสดงความซ่า แต่สำหรับคนทั่วไปแล้ว ใบหูที่อยู่เฉยๆ ของมันที่ด้านข้างของศีรษะ โดยที่เราไม่ได้สนใจอะไร มันมากมายจนกว่าจะมีความผิดปกติเกิดขึ้น

โดยทั่วไปแทบทุกคนจะมีปัญหาเรื่องหูอย่างน้อยก็หนึ่งครั้งในชีวิตโดยอาจเป็นเพียงปัญหาการติดเชื้อเล็กๆ น้อยๆ ไปจนถึงที่รุนแรงถึงกับไม่ได้ยินเสียงไประยะหนึ่งก็ได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการทะนุถนอมอวัยวะสำคัญนี้ไว้ คุณจึงควรให้ความสนใจกับหูของคุณตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป โครงสร้างของหู ส่วนประกอบ และหน้าที่

หูส่วนนอกนั้นประกอบไปด้วยใบหูเป็นส่วนที่ยื่นออกมาจากศีรษะ และส่วนของช่องหูที่เป็นทางให้เสียงผ่านเข้าไปสู่เยื่อแก้วหู ส่วนของใบหูนั้นประกอบด้วยกระดูกอ่อนมีลักษณะยืดหยุ่นเป็นแกนอยู่ตรงกลาง ถูกห่อหุ้มด้วยผิวหนังบางๆ โดยมีกล้ามเนื้อมัดหนึ่งทำหน้าที่ยืดทางด้านหลังของใบหูไว้กับศีรษะการที่ใบหูมีลักษณะอย่างนี้เห็นก็เพื่อช่วยในการหาทิศทางของเสียงที่ได้ยิน โดยเสียงที่มาจากด้านหน้าจะเป็นเสียงที่ได้ยินชัดและดังที่สุด ใบหูนั้นมีโอกาสได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการติดเชื้อหลายชนิดที่อาจเกิดกับใบหูด้วย

ช่องหูมีลักษณะเป็นท่อที่มีความยาวประมาณหนึ่งนิ้ว โดยจะไปสิ้นสุดที่เยื่อแก้วหู ส่วนนอกของช่องหูนั้นจะมีโครงสร้างเป็นกระดูกอ่อนที่มีผิวหนังบางๆ หุ้มอยู่ ขณะที่ส่วนในจะเป็นโครงสร้างของกระดูกที่เรียกว่ากระดูกหูที่มีลักษณะเป็นช่องเข้าไป และในช่องหูนี้ยังมีต่อมเล็กๆ จำนวนมากที่คอยผลิตสาร ลักษณะคล้ายขี้ผึ้งเรียกว่า "ขี้หู" ทำหน้าที่ช่วยป้องกันการติดเชื้อให้กับหูชั้นนอก โดยปกติขี้หูจะหลุดร่วงไปเองตามธรรมชาติ คุณจึงไม่ควรใช้ไม้พันสำลีเข้าไปแคะหรือเช็ดขี้หู เพราะอาจทำให้ขี้หูอุดตัน ลึกเข้าไปมากขึ้น และยังอาจทำให้เกิดการอักเสบขึ้นได้ถ้าแคะแรงเกินไป หูแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. หูชั้นนอก ประกอบด้วยใบหู ช่องหูชั้นนอก และ แก้วหู ผิวหนังใบหูยื่นเข้าไปช่องหูชั้นนอก และ แก้วหู แก้วหูเป็นเยื่อบางมาก รูปร่างเกือบเป็นวงกลม มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 8-9 มิลลิเมตร หนาประมาณ 0.1 มิลลิเมตร

2. หูชั้นกลาง เป็นโพรงอากาศขนาดเล็กติดต่อกับโพรงอากาศมาสทอยด์ (mastoid cavity) หลังหู มีช่องติดต่อกับบริเวณคอหลังจมูกโดยท่อยูสเทเชียน (eustachian tube) ในหูชั้นกลางมีกระดูกนำเสียง 3 ชิ้น คือ ค้อน ทัง และ โกลน ติดต่อกันจากแก้วหูไปที่ช่องรูปรี (oval window) ในหูชั้นกลางทั้งหมดคลุมด้วยเยื่อเมือก

3. หูชั้นใน มีอวัยวะประสาทสัมผัส 2 อย่างฝังอยู่ในกระดูกที่แข็งแรงมาก คือ

3.1 อวัยวะรูปหอยโข่ง (cochlea) ทำหน้าที่รับเสียง

3.2 อวัยวะหลอดกึ่งวง (semicircular canal) ทำหน้าที่เกี่ยวกับการทรงตัว

ในหูชั้นในมีน้ำหล่อเลี้ยงอวัยวะสัมผัสทั้งสองเป็นระบบเดียวกันและติดต่อกัน หูชั้นในมีช่องเปิดเข้าหูชั้นกลาง 2 อัน คือ ช่องรูปรีซึ่งมีฐานของกระดูกโกลนปิดอยู่ โดยมีเยื่อบาง ๆ ยึดไว้ และช่องรูปกลม (round window) ซึ่งมีเยื่อบาง ๆ ปิดไว้ ช่องทั้งสองเป็นตำแหน่งให้เสียงเข้าออกหูชั้นใน และป้องกันไม่ให้น้ำหล่อเลี้ยงหูชั้นในไหลออกมาด้วย \

หน้าที่ของอวัยวะส่วนต่างๆ

1. ป้องกันการอักเสบและช่วยซ่อมแซม ช่องหูชั้นนอกและแก้วหูด้วยผิวหนังซึ่งเป็นชนิดเดียวกันกับผิวหนังทั่วร่างกาย จึงมีความต้านทานการติดเชื้อได้มาก เช่น น้ำที่มีเชื้อโรคเข้าหูชั้นนอกก็เกิดการอักเสบได้ยาก ผิวหนังบน ช่องหูชั้นนอกและแก้วหูงอกได้เร็ว ดังนั้น แก้วหูที่ฉีกขาดจากอุบัติเหตุจึงหายได้เองโดยการงอกของผิวหนัง แก้วหูเปรียบเหมือนประตูหน้าบ้านของหูชั้นกลางคอยป้องกันไม่ให้สิ่งแปลกปลอมหรือเชื้อโรคเข้าหูชั้นกลางซึ่งทำให้เกิดโรคหูน้ำหนวก ผู้ที่แก้วหูทะลุเป็นรูจึงเป็นทางให้เชื้อโรคเข้าและเกิดโรคหูน้ำหนวกตลอดเวลา ไม่มีทางหายขาดนอกจากผ่าตัดซ่อมแซมปะแก้วหู

2. น้ำเสียง เสียงเข้าหูชั้นในโดยผ่านช่องหูชั้นนอก แก้วหู และกระดูกหู 3 ชั้นเข้าหูชั้นในทางช่องรูปรีไปที่อวัยวะรูปหอยโข่ง จากนั้น เส้นประสาทสมองที่ 8 นำเสียงไปสู่สมอง ถ้ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใดขวางทางเดินของเสียง เช่น ช่องหูตัน แก้วหูทะลุกระดูกหูถูกยึดแน่นหรือขาดหายไป เสียงเข้าไม่ได้เต็มที่ จะเกิดอาการหูตึงแบบการนำเสียงเสีย (conductive hearing loss) อย่างไรก็ตาม แก้วหูไม่ได้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการนำเสียงทั้งหมด เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น การที่แก้วหูทะลุเป็นรูโต จะมีอาการหูตึงไปบ้างเท่านั้น ไม่ใช่หูหนวกดังที่เข้าใจกัน ในบางคนที่แก้วหูทะลุเป็นรูเล็ก ๆ ไม่มีอาการหูตึงหรือมี แต่เป็นอาการหูตึงน้อย หูตึงมาก หรือหูหนวกนั้นขึ้นอยู่กับกระดูกหูทั้ง 3 ชั้น โดยเฉพาะกระดูกโกลนมีความสำคัญที่สุด รวมทั้งสภาพของหูชั้นในด้วย

3. รับฟังเสียงและควบคุมการทรงตัว ถ้าอวัยวะรูปหอยโข่งเสียหรือประสาทหูพิการ (เส้นประสาทสมองที่ 8) จะทำให้เกิดอาการหูตึงแบบหูชั้นในหรือประสาทหูเสีย (sensori-neural hearing loss) อวัยวะหลอดกึ่งวงไม่ได้ทำหน้าที่ตามปกติ การควบคุมการทรงตัวเสียไป เกิดอาการเวียนศีรษะ น้ำหล่อเลี้ยงอวัยวะรับเสียงและการทรงตัวในหูชั้นในติดต่อกัน การเสียหายที่ของหูชั้นในจึงมักจะมีการได้ทั้ง 2 อย่าง คือ หูตึงและเวียนศีรษะ ความผิดปกติของเส้นประสาทหูและข่ายการติดต่อในสมอง ทำให้เกิดอาการหูตึงหรือหูหนวก และเวียนศีรษะได้เช่นกัน

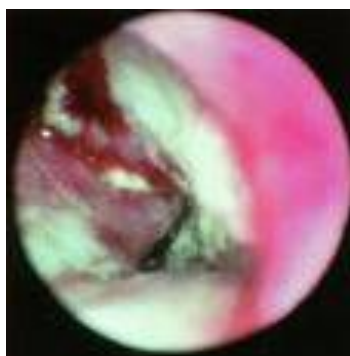
การอักเสบของหู

หู จมูก และคอ เป็นโครงสร้างที่ต่อเชื่อมถึงกันได้ โดยผ่านทางท่อเล็กๆ ที่มีชื่อว่าท่อยูสเทเซียน(Eustachian tube) ทำให้การติดเชื้อ สามารถลุกลามจากหูสู่จมูก และเข้าสู่คอได้ หรือในทางกลับกันคือลามจากคอไปสู่จมูก และหูก็ได้เหมือนกัน ในเด็กๆ ที่เป็นหวัดนั้นจะมีโอกาสเกิดการติดเชื้อที่หูด้วย ได้ง่าย เนื่องจากการสำน้ำมูกแรงๆ อาจดันน้ำมูกผ่านท่อยูสเทเซียนเข้าสู่หู เมื่อมีปริมาณเชื้อโรคในหู มากขึ้นก็เกิดการอักเสบตามมา ทำให้มีอาการปวดและบวม และไม่ได้ยินเสียง แต่การลามของโรคในลักษณะนี้จะไม่ค่อยเกิดในผู้ใหญ่ เพราะท่อยูสเทเซียนของผู้ใหญ่นั้นยาวกว่า ทำให้น้ำมูกจากจมูกไปไม่ถึง

โรคของหูชั้นนอก

หูชั้นนอกอักเสบ (Otitis Externa)

หูชั้นนอกอักเสบ เป็นโรคที่พบได้บ่อยในคนทุกวัย แต่จะพบมากในวัยหนุ่มสาว

สาเหตุ

เกิดจากการติดเชื้อสแตฟิโลค็อกคัส อาจเป็นฝีเฉพาะที่ หรือมีการอักเสบทั่วไปของผิวหนังที่อยู่ในรูหู มักจะพบหลังเล่นน้ำ หรือสระหู (เนื่องจากคันในรูหู หรือแคะหู)

อาการ

มีอาการปวดในรูหู อาจมีน้ำเหลืองหรือหนองไหล บางคนอาจมีอาการหูอื้อ หรือมีไข้ร่วมด้วย

สิ่งตรวจพบ

ลักษณะอาการที่สำคัญ คือ เวลาดึงใบหูแรงๆ จะทำให้เจ็บในรูหูมากขึ้น (ผู้ป่วยที่เป็นหูชั้นกลางอักเสบ จะตรวจไม่พบอาการเช่นนี้) เมื่อใช้เครื่องมือส่องหู จะเห็นลักษณะการอักเสบ หรือมีฝอยในช่องหู ส่วนเยื่อแก้วหูมักจะเป็นปกติ และไม่มีรูทะลุบางคนอาจตรวจพบต่อมน้ำเหลืองโตที่หน้าหู หลังหู หรือบริเวณคอ

การรักษา

ให้ยาแก้ปวดลดไข้ และยาปฏิชีวนะ เช่น คล็อกซาซิลลิน หรืออีริโทรไมซินควรใช้ยาหยอดหูที่เข้ายาปฏิชีวนะ ถ้าปวดมาก อาจใช้ยาหยอดหูที่เข้ายาปฏิชีวนะร่วมกับยาสเตียรอยด์หยอดหูวันละ 2-3 ครั้ง ถ้ามีหนองไหล ควรใช้ไม้พันสำลีเช็ดหนองออกก่อนหยอดยาถ้าดีขึ้น ให้ยาปฏิชีวนะต่อก 5-7 วัน ถ้าไม่ดีขึ้นหรือเป็นบ่อย ควรส่งโรงพยาบาลเพื่อตรวจหาสาเหตุ และให้การรักษาตามสาเหตุที่พบ

ข้อแนะนำ

1. ระหว่างที่มีอาการ ระวังอย่าให้น้ำเข้าหู เช่น อย่าน้ำในสระหรือแม่น้ำลำคลอง, ควรใช้สำลีอุดรูหูเวลาอาบน้ำ
2. โรคนี้มักไม่มีภาวะแทรกซ้อนร้ายแรง ส่วนมากสามารถรักษาให้หายได้ภายใน 5-7 วัน แต่บางรายอาจกำเริบได้ใหม่ ถ้าให้การรักษาแล้วมีอาการเป็น ๆ หาย ๆ ควรส่งไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาล

โรคของหูชั้นกลาง

แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

1.หูชั้นกลางอักเสบแบบเป็นหนอง

เป็นการอักเสบจากการติดเชื้อของเยื่อเมือกในโพรงหูชั้นกลางทำให้เป็นหนองในหูชั้นกลาง แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

- 1.1 หูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลัน เป็นการอักเสบปัจจุบันหรืออย่างเฉียบพลันจากเชื้อแบคทีเรียพบบ่อยมาก ในเด็ก พบมากที่สุดของเด็กอายุประมาณ 6-7 ปี พบน้อยในผู้ใหญ่ มักจะเป็นข้างเดียว การอักเสบนี้เกิดตามหลัง การอักเสบในคอหรือจมูก อันเนื่องมาจากต่อมทอนซิลอักเสบ

ต่อมอะดีนอยด์ (adenoid) อักเสบ ไซ้หวัดจมูกอักเสบ ไซ้จมูกอักเสบ ไซ้หวัดใหญ่ หัด ไอกรน เชื้อโรคจากคอหรือจมูกลุกลามไปตามท่อยูสเตเซียนเข้าสู่ชั้นกลางได้ง่าย เพราะท่อนี้ในเด็กมีขนาดโตสั้น และอยู่ในแนวราบ อาการสำคัญที่สุดคือปวดหู ผู้ป่วยจะปวดลึก ๆ และปวดมากจนร้องหรือคื่น หรือใช้มือป้องหูต้องโบ๊ะจะไม่เจ็บปวด เด็กที่เป็นหวัดและเจ็บคอแล้วต่อมามีอาการปวดหูแสดงว่าหูอักเสบ หากมีไซ้หูติ่ง อาจมีเสียงดังตึบ ๆ ตามหัวใจเต้น ถ้าตรวจหูจะพบว่าช่องหูชั้นนอกปกติ แก้วหูบวมแดงนูนออกมาลักษณะที่แบบมีหนองข้างใน ในรายที่มีหนองไหลจะพบหนองในช่องหู และพบแก้วหูทะลุมีหนองไหลจากหูชั้นกลาง ถ้าบริเวณหลังหูบวมและกดเจ็บแสดงว่าโพรงอากาศมาสทอยด์อักเสบ หากเอกซเรย์ จะพบว่าโพรงอากาศมาสทอยด์ที่แบบมีหนองข้างใน

1.2 หูชั้นกลางอักเสบเรื้อรัง คือโรคที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า โรคหูน้ำหนวก เป็นโรคที่พบได้บ่อยมากที่สุด ทำให้หูพิการได้มาก และเกิดอาการแทรกซ้อนทางสมองถึงแก่ความตายได้ โรคนี้เกิดตามหลังหูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลันที่ไม่ได้รับการรักษาหรือรักษาไม่เพียงพอ ส่วนสำคัญที่ทำให้เป็นหูน้ำหนวกเรื้อรังคือ แก้วหูทะลุ ดังที่กล่าวมาแล้วว่า แก้วหูมีหน้าที่ป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเข้าสู่ชั้นกลาง ในคนแก้วหูทะลุ เชื้อโรคจากหูชั้นนอกผ่านเข้าสู่ชั้นกลางได้ง่าย เช่น น้ำเข้าหูก็จะเกิดหนองไหล การเป็นหวัดและเจ็บคอ เชื้อจากคอหรือจมูกเข้าสู่ชั้นกลางทำให้มีหนองไหลจากหูการตรวจพบแก้วหูทะลุในผู้ใหญ่มักเป็นแก้วหูทะลุที่เป็นมาตั้งแต่เด็กเกือบทั้งหมด

ในวัยหนุ่มสาวหรือผู้ใหญ่ ถ้าแก้วหูทะลุจากหูอักเสบหรือจากอุบัติเหตุส่วนมากจะหายได้เอง แก้วหูทะลุไม่ทำให้หูติ่งมาก ถ้าไม่มีอาการหนองไหลจะไม่รู้เลยว่าแก้วหูทะลุ มักจะลงความเห็นว่าเป็นแก้วหูทะลุเนื่องจากการแคะหูหรือน้ำเข้าหูนั้นไม่เป็นความจริงทุกราย เพราะบางรายแก้วหูทะลุอยู่ก่อนแล้วตั้งแต่เด็ก โรคหูน้ำหนวกเรื้อรังจึงเป็นโรคที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่เด็ก และเกิดจากเชื้อแบคทีเรียเกือบทุกราย ที่เกิดจากเชื้อราพบได้น้อย อาการที่พบมากที่สุดคือ หนองไหลออกจากช่องหูมาก ชื่น และเหนียว บางครั้งมีกลิ่นเหม็นไม่ปวดหู และมีอาการหูติ่งระดับต่าง ๆ กันตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงมากหรือหูหนวก อาการเหล่านี้ไม่รุนแรงผู้ป่วยส่วนมากจึงไม่มาตรวจรักษา นับว่าเป็นอันตรายมาก เพราะการปล่อยให้มีหนองในหูชั้นกลางนาน ๆ อาจนำไปสู่โรคแทรกซ้อนที่ร้ายแรงถึงแก่ความตายได้ นอกจากอาการหนองไหล ยังมีแก้วหูทะลุ ซึ่งพบได้ทุกรายโดยมีขนาดรูทะลุต่าง ๆ กัน และพบ ตรงส่วนไหนของแก้วหูก็ได้ เยื่อในหูชั้นกลางหนามาก อาจจะมีลักษณะเป็นก้อนยื่นออกมาในหูชั้นนอก นอกจากนี้อาจจะพบก้อนผิวหนังที่งอกเข้าไปอัดแน่นในหูชั้นกลาง ซึ่งเรียกว่า คอเลสตีอะโทมา (cholesteatoma) การพบก้อนประเภทนี้นับว่าเป็นหูน้ำหนวกที่มีอันตรายมาก เพราะนอกจากจะ รักษาหนองไม่หายแล้วยังงอกเข้าไปในทุกส่วนของหูชั้นกลางทำลายกระดูกนำเสียงลุกลามเข้าโพรง อากาศมาสทอยด์หลังหู ทำลายกระดูกที่กั้นระหว่างหูกับสมอง และฟืนในสมอง ซึ่งเป็นอันตรายร้ายแรงถึงตายได้ คอเลสตีอะโทมาอาจทำลายกระดูกหลังหู

ทำให้เป็นฝีหรือเป็นรูหลังหู เส้นประสาทสมองที่ 7 ซึ่งผ่านบริเวณหูอาจจะถูกกดหรือทำลาย ทำให้กล้ามเนื้อใบหน้าเป็นอัมพาตเป็นโรคปากเบี้ยว และถ้ามีการทำลายหูชั้นในจะทำให้หูหนวกและเวียนศีรษะ

โรคหูน้ำหนวกแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1) โรคหูน้ำหนวกชนิดไม่เป็นอันตรายเกิดจากแก้วหูทะลุอย่างเฉียบพลัน มีหนองไหลเป็นๆ หายๆ หูติ่งไม่มาก การรักษาทางยาจะช่วยให้หูแห้งอยู่ได้นานเป็นเดือนหรือเป็นปีก็ได้ โรคนี้รักษาโดยการหยอดยาเมื่อมีหนองไหล ระวังไม่ให้น้ำเข้าหู ไม่แกะหูและล้างหู ผู้ป่วยที่ระมัดระวังดีอาจไม่ต้องผ่าตัดปิดรูทะลุและไม่เกิดอันตรายตลอดชีวิต

2) โรคหูน้ำหนวกชนิดเป็นอันตรายเกิดจากแก้วหูทะลุ มีคอเลสตีทโมา และมีการอักเสบเรื้อรังในโพรงอากาศมาทอยด์ มีน้ำหนวกไหลไม่หยุดไหลทุกวัน และมีกลิ่นเหม็นมาก จิตเยา กินยา หรือหยอดยาแล้วหนองก็ไม่หยุดไหล หูติ่งมากขึ้นแตกต่างกัน ส่วนมากจะติ่งมากหรือหูหนวก มีอาการเวียนศีรษะ เป็นฝีหรือรูทะลุหลังหูและปากเบี้ยวหากปล่อยทิ้งไว้อาจลุกลามเข้าสมองเป็นอันตรายถึงตายได้ ควรรักษาโดยการผ่าตัดทุกราย

2. หูชั้นกลางอักเสบแบบไม่เป็นหนอง หรือ หูชั้นกลางอักเสบชนิดน้ำใส

3. หูติ่งจากกระดูกงอกที่กระดูกโกลน

เกิดเนื่องจากมีกระดูกงอกที่บริเวณช่องรูปรีแล้วยึดฐานของกระดูกโกลนให้ติดแน่น และสันสะเทือนได้ยาก เสียงจึงผ่านเข้าหูชั้นในได้น้อย ทำให้หูติ่งแบบการนำเสียงเสีย ยังไม่ทราบสาเหตุของโรค พบในหญิงมากกว่าชาย โดยเริ่มมีอาการหูติ่งตั้งแต่ในวัยหนุ่มสาว จากการตรวจรักษาผู้ป่วยหูติ่งอายุ 20-50 ปี พบว่าอาการหูติ่งจะเป็นทีละน้อยๆ ทั้ง 2 ข้าง โดยจะติ่งมากข้างใดข้างหนึ่ง บางรายมีอาการลมออกหู หรือเวียนศีรษะเมื่อตรวจหูจะไม่พบสิ่งผิดปกติ แต่เมื่อตรวจการได้ยินจะพบว่า เป็นหูติ่งชนิดแบบนำเสียงเสีย ถ้าตรวจวัดการทำงานในช่องหูชั้นกลางจะพบว่ากระดูกนำเสียงถูกยึดแน่น และรีเฟล็กซ์ของกระดูกนำเสียงถูกยึดแน่น และรีเฟล็กซ์ของกระดูกโกลนให้ผลลบ อาการหูติ่งจะมากขึ้นเรื่อยๆ ถ้ารักษาด้วยการผ่าตัดซึ่งทำโดยตัดกระดูกโกลนทิ้งแล้วใส่ของเทียม เช่น ลวดท่อเหล็ก ท่อพลาสติก ให้ทำหน้าที่แทนกระดูกโกลนผู้ป่วยจะหายหูติ่งและได้ยินเป็นปกติได้ ส่วนผู้ป่วยที่ต้องการรักษาทางยา โดยไม่ยอมผ่าตัดจะไม่หายเป็นปกติ แต่ถ้าใช้เครื่องช่วยฟังจะช่วยได้มาก

เหตุที่บางคนหูอื้อเมื่อเครื่องบินเปลี่ยนระดับความสูง คนที่เคยเดินทางด้วยเครื่องบิน คงจะรู้สึกวู้อื้อเมื่อเครื่องบินเปลี่ยนระดับความรวดเร็ว เช่น ตอนตกหลุมอากาศ ตอนเครื่องบินขึ้นหรือลง เป็นต้น หูอื้อทำให้ได้ยินอะไรไม่ค่อยแจ่มชัด จากการศึกษาพบว่า ที่ใจกลางหูมีโพรงซึ่งปิดสนิทด้วยเยื่อแก้วหู ที่ปลายข้างหนึ่งอีกข้างหนึ่งเปิดติดต่อกับบรรยากาศด้วยท่อเล็ก ๆ เรียกว่า ท่อยูสเตเชียน (Eustachiantube) ท่อนี้เล็กมากและผนังจะกดติดกันเสมอ จึงกักขังอากาศไว้ตรงใจ

กลางโพรงดังกล่าวบ้าง เมื่อเครื่องบินที่เราโดยสารเปลี่ยนระดับความสูงอย่างรวดเร็ว คือขึ้นไปสู่บริเวณที่มีความดันต่ำ จึงทำให้ความดันในโกลกลางหูสูงกว่าความดันภายนอก เป็นเหตุให้เยื่อแก้วหูขยายออก ทำให้การได้ยินเพี้ยนไป อาจหมดความรู้สึก หรือทำให้ปวดหูได้ ความดันที่แตกต่างกันนั้นจะเท่ากันได้โดยอากาศหนีออกไปตามท่อยูสเตเชียน ขณะที่อากาศในหูเล็ดรอดหนีออกไป ทำให้เรารู้สึกว่า มีลมออกจากหู ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้หูอื้อ ผลที่เกิดขึ้นจะคล้ายกัน และอธิบายได้ในทำนองเดียวกันกับเมื่อเครื่องบินลดระดับ

หูชั้นกลางอักเสบ (Otitis Media)

หูชั้นกลางอักเสบ เป็นโรคที่พบได้บ่อยในคนทุกวัย แต่จะพบมากในทารกและเด็ก สามารถแบ่งออกเป็น ชนิดเฉียบพลัน และชนิดเรื้อรัง

สาเหตุ

หูชั้นกลางอักเสบชนิดเฉียบพลัน (Acute otitis media) มักเกิดร่วมกับการติดเชื้อในบริเวณทางเดินหายใจส่วนต้น (จมูกและคอ) ได้แก่ ไข้หวัด และต่อมทอนซิลอักเสบ บางคนอาจเป็นภาวะแทรกซ้อนของหัด , ไข้หวัดใหญ่ , ไอกรนทำให้เชื้อโรคบริเวณคอผ่านท่อยูสเตเชียน (Eustachian tube) เข้าไปในหูชั้นกลาง เกิดการอักเสบ ทำให้เยื่อผิวภายในหูชั้นกลาง และท่อยูสเตเชียนบวม และมีหนองขังอยู่ในหูชั้นกลาง เพราะไม่อาจระบายผ่านท่อยูสเตเชียนที่บวมและอุดตันได้ ในที่สุดเยื่อแก้วหู (ซึ่งเป็นเยื่อบาง ๆ กั้นอยู่ระหว่างหูชั้นกลางกับหูชั้นนอก) ก็จะเกิดการทะลุเป็นรู หนองที่ขังอยู่ภายในก็จะไหลออกมากลายเป็นน้ำหนองเชื้อแบคทีเรียที่เป็นสาเหตุของการอักเสบของหูชั้นกลาง ที่พบบ่อยได้แก่ บีตาสเตรปโตค็อกคัส (Beta-streptococcus), สแตฟฟีโลค็อกคัส (Staphylococcus), นิวโมค็อกคัส (Pneumococcus), ฮีโมฟิลุส อินฟลูเอนซา (Hemophilus influenza), สิวโดโมนาส (Pseudomonas) หูชั้นกลางอักเสบชนิดเรื้อรัง (Chronic otitis media) ซึ่งเป็นภาวะที่มีการทะลุของเยื่อแก้วหู และมีน้ำหนองไหลแบบเรื้อรัง (โดยมากจะเริ่มเป็นมาตั้งแต่เด็ก) อาจเป็นผลมาจากหูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลัน หรือเนื่องจากได้รับบาดเจ็บจนแก้วหูทะลุ ก็ได้ เด็กที่ขาดอาหารหรือสุขภาพไม่แข็งแรง หรือขาดสุขนิสัยจะมีโอกาสเป็นโรคนี้มากกว่า เด็กที่แข็งแรง บางครั้งอาจพบร่วมกับคนที่เป็นต่อมทอนซิลอักเสบเรื้อรัง, ไซนัสอักเสบเรื้อรัง ผนังกันจมูกคด, เนื้องอกในจมูก

อาการ

หูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลัน จะมีอาการเกิดขึ้นเฉียบพลันหลังจากเป็นไข้หวัด เจ็บคอ หรือ เป็นโรคติดเชื้อของทางเดินหายใจอื่น ๆ โดยจะมีอาการปวดในหู (แต่ติ่งใบหูจะไม่เจ็บมากขึ้น) หู อื้อ มีไข้สูง หนาวสั่น บางคนอาจมีอาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน หรือท้องเดิน

ในทารกจะมีอาการตื่นขึ้นร้องกวนกลางดึก (ด้วยอาการเจ็บปวด) และร้องงอแงเกือบตลอดเวลา บางคนอาจเอามือดึงใบหูตัวเอง เด็กมักมีไข้สูง บางคนอาจมีอาการชักเนื่องจากไข้สูง เด็กมักมีอาการของไข้หวัด หรือไอร่วมด้วย

หูชั้นกลางอักเสบเรื้อรัง (หูน้ำหนวกเรื้อรัง) จะมีอาการหูน้ำหนวกไหลเป็น ๆ หาย ๆ เรื้อรัง ร่วมกับมีอาการหูอื้อ หูติ่ง หูน้ำหนวกมักเกิดขึ้นเวลาเป็นหวัด เจ็บคอ หรือ หลังจากเล่นน้ำ มีลักษณะเป็นหนองสีเหลืองหรือสีเขียว บางคนอาจมีอาการเวียน คลื่นไส้ อาเจียนร่วมด้วย ส่วนมากจะไม่มีไข้หรือเจ็บปวดในหูแต่อย่างใด

สิ่งตรวจพบ

หูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลัน จะมีไข้ การตรวจหูโดยใช้เครื่องส่องหู (otoscope) จะเห็นเยื่อแก้วหูโป่งออก และเป็นสีแดงเรื่อ ๆ หรืออาจเห็นเยื่อแก้วหูทะลุเป็นรู และมีหนองไหลหูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลันเรื้อรัง ใช้เครื่องส่องหู จะพบเยื่อแก้วหูทะลุเป็นรูกว้าง ถ้าทะลุเป็นรูใหญ่ถึงขอบแก้วหู มักจะเป็นชนิดที่มีอันตรายร้ายแรงได้

อาการแทรกซ้อน

1. หูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลัน ถ้าไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้อง อาจทำให้กลายเป็นหูชั้นกลางอักเสบเรื้อรัง, หูชั้นในอักเสบ, โพรงกระดูกมาสตอยด์อักเสบ (mastoiditis), อัมพาตปากเบี้ยว, หูหนวก, เยื่อหุ้มสมองอักเสบ, ฝีในสมอง
2. หูชั้นกลางอักเสบเรื้อรัง อาจทำให้เกิดโพรงกระดูกมาสตอยด์อักเสบ, ฝีรอบ ๆ หู, หูหนวกสนิท (เนื่องจากกระดูกนำเสียงภายในหูถูกทำลาย), หรือทำลายประสาทใบหน้า ทำให้กลายเป็นอัมพาตปากเบี้ยว เชื้ออาจลุกลามเข้าสมองทำให้เป็นเยื่อหุ้มสมองอักเสบ หรือฝีในสมองเป็นอันตรายได้

การรักษา

หูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลัน

1. ให้ยาแก้ปวดลดไข้ และยาปฏิชีวนะ เช่น อะม็อกซิซิลลิน, โคไตรม็อกซาโซล หรือ อีริโทรไมซิน นาน 10 วัน ถ้าเด็กเคยชัก ควรให้ยากันชัก
2. ถ้าอาการดีขึ้นใน 2-3 วัน ควรให้ยาปฏิชีวนะจนครบ 10 วัน แต่ถ้าไม่ดีขึ้น ควรส่งโรงพยาบาลอาจต้องใช้เข็มเจาะระบายเอาหนองออกจากเยื่อแก้วหู เรียกว่า การเจาะเยื่อแก้วหู หรือ

ไมริงโกโทมี (Myringotomy) เยื่อแก้วหูจะปิดได้เองภายใน 1-2 สัปดาห์ ผลการรักษา ส่วนมากจะหายขาดได้ ในรายที่ได้รับยาไม่เพียงพอหรือไม่ถูกต้อง อาจมีภาวะแทรกซ้อนตามมาภายหลัง

หูชั้นกลางอักเสบเรื้อรัง

1. หมั่นใช้ไม้พันสำลีเช็ดหูให้แห้ง แล้วใช้ยาหยอดหูที่เข้ายาปฏิชีวนะ วันละ 2-3 ครั้ง จนกว่าหนองจะแห้ง ก่อนหยอดยาทุกครั้งควรเช็ดหนองให้แห้งถ้ามีอาการกำเริบ (เช่น มีไข้ ปวดหู) ให้ยาปฏิชีวนะ นาน 10 วัน

2. ถ้าอาการไม่ดีขึ้นใน 1-2 สัปดาห์ หรือมีอาการหูหนวกหูตึงมาก, เยื่อแก้วหูทะลุเป็นรูใหญ่ถึงขอบแก้วหู, มีฝีขึ้นที่หลังหู หรือปากเบี้ยวควรส่งโรงพยาบาล อาจต้องเอกซเรย์หูหรือตรวจพิเศษอื่น ๆ แล้วแก้ไขตามสาเหตุที่ตรวจพบ (เช่น รักษาไซนัสอักเสบ ต่อมทอนซิลอักเสบ ผ่นังกั้นจมูกคด เนื้องอกในจมูก เป็นต้น) ถ้าไม่ได้ผล อาจต้องผ่าตัดซ่อมแซมกระดูกนำเสียง และทำเยื่อแก้วหูเทียม ดังที่เรียกว่า ทิมพาโนพลาสติก (tympanoplasty) ซึ่งจะช่วยให้การได้ยินดีขึ้น

3. ในรายที่มีอาการปวดศีรษะรุนแรง อาเจียนรุนแรง หรือคอแข็ง สงสัยอาจเป็นเยื่อหุ้มสมองอักเสบ หรือฝีในสมองแทรกซ้อน ควรส่งโรงพยาบาลด่วน

ข้อแนะนำ

1. ขณะที่มึนหัวน้ำหนวกไหล หรือเป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรัง ควรระวังอย่าให้น้ำเข้าหู (อย่าดำน้ำหรือเล่นน้ำในสระ หรือแม่น้ำลำคลอง) และระมัดระวังอย่าให้เป็นหวัดบ่อย ถ้าเป็นควรรีบกินยา รักษา

2. การป้องกันมิให้เป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรัง อาจทำได้โดยการรักษาหูชั้นกลางอักเสบเฉียบพลันอย่างถูกต้อง อย่าปล่อยปละละเลย

3. ในบ้านเรา พบว่าเด็กนักเรียนประมาณ 2% เป็นโรคหูน้ำหนวกเรื้อรัง และ 5% ของผู้ป่วยเหล่านี้ เป็นชนิดอันตราย ที่อาจเกิดภาวะแทรกซ้อนรุนแรงได้ ดังนั้นครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน ควรพยายามค้นหาผู้ป่วยโรคหูน้ำหนวกเรื้อรังและส่งไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาล เสียแต่เนิ่นๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายแก่เด็กในภายหลัง

ข้อควรระวัง

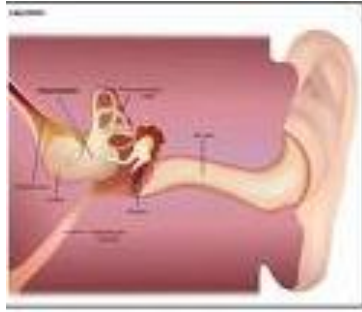
เป็นโรคหูน้ำหนวก ควรรีบรักษา หากปล่อยไว้อาจมีอันตรายได้

โรคของหูชั้นใน

หูชั้นในอักเสบ (Labyrinthitis)

หูชั้นใน ส่วนที่ควบคุมเกี่ยวกับการทรงตัว เรียกว่า ลาบินรินท์ (labyrinth) บางครั้งอาจเกิดการอักเสบได้ เรียกว่า หูชั้นในอักเสบ เป็นภาวะที่พบได้ค่อนข้างบ่อย ส่วนมากมีสาเหตุจากการติดเชื้อไวรัส ซึ่งแพร่กระจายจากบริเวณจมูกและลำคอ ผ่านท่อยูสเตเชียนเข้ามาในหูชั้นใน มักเกิด

ตามหลังโรคติดเชื้อไวรัส เช่น ไข้หวัด, ไข้หวัดใหญ่, คางทูม เป็นต้น ชาวบ้านมักเรียกว่า โรคไวรัสลงหูบางครั้งอาจเกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรียที่ลุกลามมาจากหูชั้นกลางที่อักเสบ

อาการ

ผู้ป่วยจะมีการเวียนศีรษะ เห็นพื้นบ้าน หรือเพดานหมุน บางครั้งอาจมีอาการคลื่นไส้ อาเจียนร่วมด้วย โดยมากจะมีการเกิดขึ้นทันทีทันใด เวลาที่มีการเคลื่อนไหวของศีรษะ เช่น ลุกขึ้นจากเตียงนอน ล้มตัวลงนอน ก้ม หรือเงยศีรษะ หันหน้าเร็ว ๆ เป็นต้นบางคนอาจมีอาการตากระตุกหรือเดินเซ บางคนอาจเวียนมากจนลุกเดิน หรือขับรถขับเรือ หรือทำงานไม่ได้ อาการมักจะเป็นอย่างเฉื่อยๆ ไม่กี่วัน ก็ค่อย ๆ หายไปได้เอง แต่บางคนอาจเป็นอยู่เป็นสัปดาห์ ๆ แต่มักจะหายขาดภายใน 3 สัปดาห์ โดยไม่มีภาวะแทรกซ้อนแต่อย่างใด

สิ่งตรวจพบ

การตรวจร่างกาย มักไม่พบสิ่งผิดปกติ นอกจากในบางราย อาจพบอาการตากระตุก หรือเดินเซ

การรักษา

1. ถ้ามีอาการเวียนมาก ควรให้ผู้ป่วยนอนพักนิ่ง ๆ และหลับตา อย่าลุกพรวดพราด อย่าหันหน้า หรือเคลื่อนไหวศีรษะไปในทิศทางที่ทำให้เกิดอาการเวียน และให้กินยาแก้อาเจียน เช่น ไดเมนไฮดริเนต วันละ 2-4 ครั้ง ๆ ละ 1-2 เม็ด ถ้ามีอาการของหูชั้นกลางอักเสบร่วมด้วยให้การรักษาโรคนี้นี้ร่วมไปด้วย

2. ถ้าอาการไม่ดีขึ้นใน 1 สัปดาห์ หรือมีอาการหูอื้อ เดินเซ ตากระตุก แขนขาอ่อนแรง ความดันโลหิตสูงหรือ อาเจียนรุนแรง ควรส่งโรงพยาบาล อาจต้องตรวจหาสาเหตุอื่น ๆ ด้วยการตรวจหู เอกซเรย์ ตรวจเลือด หรือตรวจพิเศษอื่น ๆ และให้การรักษาตามสาเหตุที่พบ

ข้อแนะนำ

1. อาการเวียนศีรษะ อาจมีสาเหตุได้มากมายหลายอย่าง ควรซักถามอาการ และตรวจร่างกายอย่างละเอียดก่อนจะวินิจฉัยว่า เป็นหูชั้นในอักเสบจากเชื้อไวรัส (ไวรัสลงหู)

2. ผู้ป่วยที่มีอาการเวียนศีรษะ ควรหลีกเลี่ยงการกินยาที่มีผลต่อประสาทหู เช่น แอสไพริน, ควินิน, สเตรปโตไมซิน เป็นต้น ควรงดเหล้าและบุหรี่ และไม่ควรถูกขับรถขับเรือ หรือทำงานเกี่ยวกับ

เครื่องจักรในรายที่มีอาการคลื่นไส้อาเจียนร่วมด้วย นอกจากให้ยาแก้ อาเจียนแล้ว ควรแนะนำให้กินอาหารเหลว น้ำหวาน นม ครั้งละน้อย ๆ แต่บ่อยครั้ง

3. ถ้าไม่มีสาเหตุร้ายแรง และมั่นใจว่าเกิดจากหูชั้นในอักเสบจากไวรัส ควรอธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจถึงสาเหตุที่เป็น เพื่อช่วยลดความวิตกกังวล

ข้อควรระวัง

ถ้ามีอาการเวียนศีรษะร่วมกับหูอื้อ ตากระตุก เดินเซ แขนขาอ่อนแรง ควรปรึกษาแพทย์

หูตึง (หูหนวก) (ear deafness)

หูตึง (หูหนวก) หมายถึง ภาวะการได้ยินเสียงลดลง อาจเป็นเพียงเล็กน้อย หรือไม่ได้ยินเลย (หูหนวกสนิท) มีสาเหตุได้มากมาย เช่น แก้วหูทะลุ, หูอักเสบ, โรคเมเนียส์, หูหนวกมาแต่กำเนิด (เช่น ทารกที่เป็นหัดเยอรมันโดยกำเนิด) ซึ่งมักจะมีอาการเป็นไปพร้อมด้วย, พิษจากยา (สเตรปโตไมซิน, คานาไมซิน เจนตาไมซิน), หูตึงในคนสูงอายุ, หูตึงจากอาชีพ เป็นต้น

สาเหตุ

1. หูตึงในคนสูงอายุพบได้ในคนสูงอายุ ผู้ชายมีโอกาสเป็นมากกว่า และมีความรุนแรงกว่าผู้หญิง โดยมักจะเริ่มแสดงอาการเมื่ออายุประมาณ 60 ปีขึ้นไป เกิดจากประสาทหูเสื่อมตามวัย
2. หูตึงจากอาชีพผู้ที่ทำงานอยู่ในที่มีเสียงดังขนาดมากกว่า 90 เดซิเบล ขึ้นไปเป็นเวลานาน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความถี่สูง ๆ (เสียงสูง) มักเกิดอาการหูตึงได้ เนื่องจากเซลล์ประสาทหูถูกคลื่นเสียงทำลายอย่างถาวร และไม่มีทางแก้ไขให้กลับคืนมาได้ ผู้ป่วยมักจะเริ่มจากการได้ยินเสียงสูง (เช่น เสียงกระดิ่ง) สู้อเสียงต่ำ (เช่น เสียงเคาะประตู) ไม่ได้ ถ้ายังคงทำงานอยู่ในที่ที่มีเสียงดังเช่นเดิม อาการหูตึงจะค่อย ๆ เป็นมากขึ้นจนถึงขั้นหูหนวกได้ในรายที่มีอาการหูตึงอย่างถาวร อาจต้องใช้เครื่องช่วยฟัง

การรักษา

ไม่มียาที่ใช้รักษาให้การได้ยินดีขึ้น ถ้าจำเป็นอาจใช้เครื่องช่วยฟัง

การป้องกัน

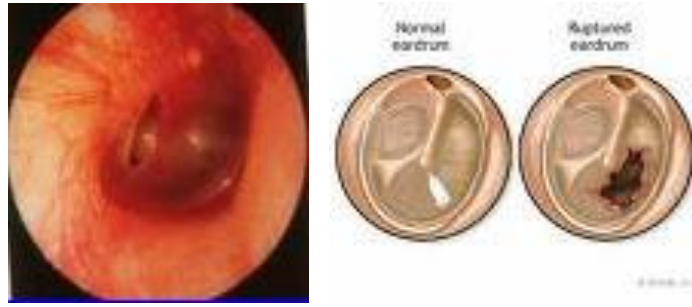
ผู้ที่มีอาชีพที่เสี่ยงต่อภาวะดังกล่าว ควรหาทางป้องกัน โดยการสวมเครื่องป้องกันหูขณะที่อยู่ในการทำงาน และควรไปโรงพยาบาล เพื่อทำการทดสอบการได้ยินเป็นประจำ ถ้าหากเริ่มมีอาการหูตึงเกิดขึ้น ควรหยุดงานในสถานที่เดิม และควรเปลี่ยนไปทำงานในสถานที่ที่ไม่มีเสียงดังรบกวน

ข้อแนะนำ

การทำงานในที่ที่มีเสียงดังเป็นเวลานาน ๆ อาจหูตึงอย่างถาวรได้

เยื่อแก้วหูทะลุ (Ruptured Eardrum)

เยื่อแก้วหูทะลุ อาจเกิดจากการอักเสบ เช่น หูชั้นกลางอักเสบ หรือเกิดจากการบาดเจ็บก็ได้ ในที่นี้ขอกล่าวถึงสาเหตุข้อหลัง

สาเหตุ

แก้วหูทะลุที่เกิดจากการบาดเจ็บ อาจมีสาเหตุ เช่น ถูกไม้แคะหูแทงทะลุ หรือกระทบกระเทือนจากการถูกตี ถูกแรงกระแทก หรือถูกเสียงดัง ๆ (เช่น เล่นพลุ ประทัด เสียงระเบิด) เป็นต้น

อาการ

ผู้ป่วยจะมีอาการหูอื้อ หูติง ซึ่งเกิดขึ้นทันทีภายหลังได้รับบาดเจ็บ บางคนอาจมีอาการปวดในรูหู หรือมีเลือดไหลออกจากหู

สิ่งตรวจพบ

เมื่อใช้เครื่องมือส่องหูตรวจดู จะพบเยื่อแก้วหูมีรูทะลุ

อาการแทรกซ้อน

ถ้าปล่อยทิ้งไว้ อาจทำให้เกิดการอักเสบ กลายเป็นโรคหูน้ำหนวก ได้

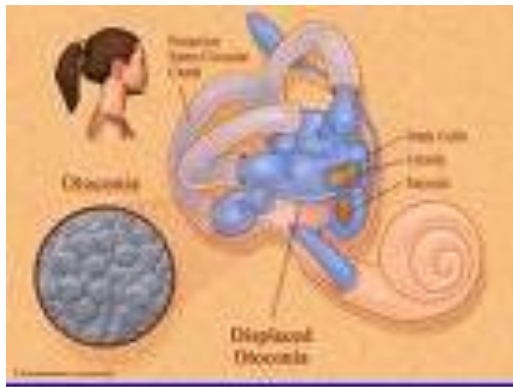
การรักษา

หากสงสัย ควรส่งโรงพยาบาล อาจให้การรักษาเบื้องต้นด้วยยาปฏิชีวนะ เช่น เพนวี , อะม็อกซิซิลลิน หรืออีริโทรไมซิน กินป้องกันการติดเชื้อการรักษา ถ้าเยื่อแก้วหูทะลุเป็นรูกว้าง อาจต้องผ่าตัดทำเยื่อแก้วหูเทียม (tympanoplasty) ถ้าทะลุเป็นรูเล็กอาจปิดได้เองภายใน 1-2 สัปดาห์ แต่ต้องให้ยาปฏิชีวนะ กินป้องกันการติดเชื้อ และควรแนะนำผู้ป่วยห้ามดำน้ำ หรือลงเล่นน้ำในสระ หรือแม่น้ำลำคลอง และระวังอย่าให้น้ำเข้าหูเวลาอาบน้ำโดยทั่วไป ถ้าเยื่อแก้วหูปิดได้ ก็มักจะหายขาด และไม่มีภาวะแทรกซ้อนตามมาแต่อย่างใด

ข้อควรระวัง

คนที่เยื่อแก้วหูทะลุ ห้ามดำน้ำหรือว่ายน้ำในแม่น้ำลำคลอง

โรคเมเนียส (Meniere's Disease)

เกิดจากการเพิ่มความดันของของเหลวในหูชั้นใน ส่วนที่ควบคุมเกี่ยวกับการทรงตัว (ลาบิรินท์) ทำให้เซลล์ประสาทในส่วนนั้นถูกทำลาย เป็นเหตุให้เสียความรู้สึกเกี่ยวกับการทรงตัว นอกจากนี้ เซลล์ประสาทส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการได้ยินในบริเวณใกล้เคียงก็ถูกทำลายด้วย เป็นเหตุให้มีอาการหูตึงร่วมด้วย ส่วนมากเกิดขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุ บางคนอาจเกิดหลังได้รับบาดเจ็บ หรือเป็นซิฟิลิส ส่วนมากจะเป็นเพียงข้างเดียว ประมาณ 10-15% อาจเป็นทั้งสองข้าง โรคนี้พบได้น้อย มักพบในผู้ชายอายุ 40-60 ปี แต่ก็อาจพบในคนหนุ่มคนสาวได้

สาเหตุ

มักจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ด้วยอาการวิงเวียนอย่างรุนแรง จนบางครั้งทำให้ผู้ป่วยล้มลง ผู้ป่วยจะรู้สึกวูบวาบ หรือเพดานหมุน มักมีอาการคลื่นไส้ อาเจียนรุนแรง และอาจมีอาการตากระตุก อาการวิงเวียนอาจเป็นนาน ครั้งละไม่กี่นาทีถึงหลายชั่วโมง แล้วหายไปได้เอง แต่จะกำเริบได้เป็นครั้งคราว อาจทิ้งช่วงห่างกันเป็นสัปดาห์ ๆ หรือเป็นปี ๆ ซึ่งไม่ค่อยแน่นอน

ผู้ป่วยมักมีอาการหูตึงและแหว่เสียงดังในหู ซึ่งเป็นพร้อมกับอาการวิงเวียน และจะยังคงเป็นอยู่ตลอดเวลา ระหว่างที่ไม่มีอาการวิงเวียน เสียงที่ไม่ได้ยินมักเป็นเสียงต่ำ เช่น เสียงนาฬิกา เสียงกริ่งโทรศัพท์ เป็นต้น

อาการวิงเวียนมักจะเป็นมากเวลาเป็นไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ หรือความวิตกกังวล แต่จะเป็นห่างขึ้นเมื่อสุขภาพทั่วไปแข็งแรงดี และจิตใจไม่เครียด

อาการแทรกซ้อน

ส่วนมากจะเป็นไม่รุนแรง และอาจหายได้เอง ส่วนน้อยอาจหูตึงมากขึ้นเรื่อย ๆ จนหูหนวกสนิท อาจเป็นเพียงข้างเดียว หรือสองข้าง ซึ่งไม่มีทางรักษาให้หายได้ ผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง อาจเป็นคนชอบวิตกกังวล และเป็นไมเกรนร่วมด้วย (อาการวิงเวียนมักหายไปภายหลังที่หูหนวกสนิท) ผู้ป่วยอาจประสบอุบัติเหตุ ขณะที่เกิดอาการวิงเวียนรุนแรง

การรักษา

หากสงสัย ควรส่งโรงพยาบาล อาจต้องใช้เครื่องมือตรวจการได้ยินอาจเอกซเรย์ ตรวจเลือดหาไวรัสอาร์แอล หรือตรวจพิเศษอื่น ๆ การรักษา ถ้ามีอาการวิงเวียนมาก ควรนัด วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี อุดรธานี ภาณุ อดกลั่น

ไคเฟนไฮโดรามีน หรือ ไคเมนไฮโดรเรต หรือ อะโทรพีน ซึ่งอาจช่วยบรรเทาอาการได้นอกจากนี้อาจให้กินยาแก้ท้องเสีย เช่น ไคเมนไฮโดรเรต 1-2 เม็ด วันละ 3-4 ครั้ง , ยาขับปัสสาวะ 1 เม็ด วันละครั้ง ถ้ามีความวิตกกังวล ให้ไคอะซีแพม ถ้าตรวจพบที่เกิดจากซีฟิลิส ให้การรักษาแบบซีฟิลิส ถ้าหากใช้ยาไม่ได้ผลในรายที่หูตึงไม่มาก อาจต้องรักษาด้วยการผ่าตัด เพื่อป้องกันมิให้โรคลุกลามหรือช่วยให้หายขาดได้

ข้อแนะนำ

ผู้ป่วยควรงดอาหารเค็มจัด และดื่มน้ำให้น้อยลง เพื่อลดปริมาณของของเหลวในหูชั้นใน อาจช่วยให้เกิดอาการข้างขึ้นควรงดกาแฟ และบุหรี่ และปฏิบัติตัวเช่นเดียวกับผู้ป่วยที่เป็นหูชั้นในอักเสบ

ข้อควรระวัง

ถ้ามีอาการเวียนร่วมกับหูตึง หรือแ้วเสียงดังในหู ควรปรึกษาแพทย์

หลักการดูแลสุขภาพหู (Ear care)

มีหลายวิธีที่สามารถปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงโรคต่างๆ ของหูได้ เช่น

1. การใส่หมวกคลุมศีรษะระหว่างว่ายน้ำ และพยายามซับช่องหูให้แห้งหลังอาบน้ำและว่ายน้ำเพื่อสุขภาพหูที่ดี

2. คุณไม่ควรแคะหู เพียงแต่ซับช่องหูส่วนนอกด้วยผ้าขนหนูก็พอแล้ว แต่ ถ้าคุณต้องแคะให้ได้ ก็ต้องใช้ความนุ่มนวลอย่างที่สุด

3. ถ้าหูแข็งหรือแสบมาก ก็ต้องใช้ยาหยอดที่ช่วยทำให้หูนุ่มขึ้น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องหูจะไม่แนะนำให้ใช้ไม้พันสำลีเข้าไปทำความสะอาดช่องหู เนื่องจากมีโอกาสที่จะเกิดอันตรายต่อโครงสร้างของหูได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยื่อแก้วหู

4. ควรหลีกเลี่ยงเสียงดังทุกชนิดเป็นการป้องกันภาวะหูหนวก (Preventing hearing loss) เพราะการได้ยินเสียงของคนเราจะเสื่อมถอยลงเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น แต่ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการได้ยินเสียงแฉะดังอย่างต่อเนื่องยาวนาน ความดังของเสียงนั้นวัดกันเป็นเดซิเบล (Decibels) ประมาณกันว่าเสียงที่ดังกว่า 90 เดซิเบลนั้นจะทำลายการได้ยินของประสาทหูของเราเสียงวิ้งๆ หรือหึ่งๆ ในหูที่ดังอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นอาการของหูชั้นในถูกทำลาย เรียกว่าทินนิทัส (Tinnitus) ซึ่งถ้าหากมีการทำลายที่หูชั้นในแล้ว การได้ยินจะไม่สามารถกลับคืนมาได้ ดังนั้นจึงควรหลีกเลี่ยงเสียงดังทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นคอนเสิร์ตเฮฟวี่ เมทัล เสียงเพลงในดิสโกเธค หรือแม้แต่เสียงดังจากเครื่องเสียงของคุณเอง หูคนเรานั้นไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเป็นเพลงร็อก หรือเพลงคลาสสิก ไม่ว่าจะเป็นเพลงแบบใด ถ้าเสียงดังลั่นก็ ล้วนแล้วแต่ทำลายการได้ยินอย่างถาวรได้เท่าเทียมกัน

5. ปัจจุบันนี้มีเครื่องช่วยฟังหลายชนิดสำหรับผู้ที่มีปัญหา การได้ยินบางชนิดก็สามารถปรับแต่งความถี่ให้เหมาะกับ ปัญหาของแต่ละคนได้ แต่กระนั้นก็ต้องทำใจเอาไว้ด้วยว่าเครื่องช่วยฟังไม่สามารถช่วยให้คุณได้ยินเสียงที่เป็นธรรมชาติ เหมือนที่คุณเคยได้ยินดังนั้นทางที่ดีคือการถนอมรักษาหูของคุณให้ดีเสียแต่วันนี้ เพื่อยืดอายุการได้ยินเมื่อเราอายุมากขึ้น